

(ร่าง)

แนวทางการฝึกอบรม

หลักสูตรโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

แนวทางการดำเนินการโครงการ

กิจกรรม : ฝึกอบรมเกษตรกรกร ภายใต้โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

กลุ่มเป้าหมาย

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ (ไม่เป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ ๕ ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

หลักสูตรการฝึกอบรม

๑. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๑	หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ (๒ วัน วันละ ๖ ชั่วโมง ไม่พักค้างคืน)
๒. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๒	วิเคราะห์พื้นที่ วางแผนการผลิต (หลักสูตร ๑ วัน)
๓. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๓	การรวมกลุ่ม (หลักสูตร ๑ วัน)
๔. กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๔	เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (ศึกษาดูงาน) (รุ่นละ ๑ วัน)

สถานที่ฝึกอบรม

๑. ศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
๓. ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนในพื้นที่ สปก.
๔. ศูนย์เรียนรู้อื่นๆ
๕. สถานที่อื่น ๆ ตามที่คณะทำงานขับเคลื่อน ฯ ระดับอำเภอและจังหวัดเห็นว่าเหมาะสม

ระยะเวลาดำเนินการ

เดือนกุมภาพันธ์ - พฤษภาคม ๒๕๖๔

งบประมาณการฝึกอบรม

งบประมาณการฝึกอบรมเกษตรกร ๕๕,๖๓๓,๓๑๐ บาท

ผู้รับผิดชอบโครงการ/ผู้ดำเนินการ

๑. สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒. กรมส่งเสริมการเกษตร
๓. กรมพัฒนาที่ดิน
๓. กรมปศุสัตว์
๔. กรมประมง

ตารางการจัดกระบวนการเรียนรู้โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

เวลา ครั้งที่	๐๘.๐๐- ๐๙.๐๐ น.	๐๙.๐๐-๑๐.๐๐ น.	๑๐.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.		๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	
กระบวนการ เรี ย น รู้ ครั้งที่ ๑ -วันที่ ๑	ลงทะเบียน	พิธีเปิดและการบรรยายพิเศษ -ที่มา , วัตถุประสงค์ , เป้าหมายของ โครงการ ๑ตำบล ๑กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ "แนวทางการขับเคลื่อนและบริหาร จัดการภาคการเกษตรของกระทรวง เกษตรและสหกรณ์"	องค์ความรู้และการขับเคลื่อน การพัฒนาตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง		รูปธรรมของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการพัฒนาการเกษตร	
	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.				๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	
	แนวคิด หลักการ และรูปแบบของเกษตรทฤษฎีใหม่ : การบริหารจัดการน้ำด้วยระบบ และวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม				หลักพื้นฐานและความสัมพันธ์ของการวางแผน การผลิต และการตลาด	
ครั้งที่ ๒	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.				๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	
	กระบวนการวางแผนการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่ - การวิเคราะห์พื้นที่ - การวางแผนการผลิต - การวางแผนการผลิต				ทฤษฎีใหม่แบบครบวงจร : จากการผลิตสู่การตลาด (ทฤษฎีใหม่ : การจัดการตลาดเพื่อชุมชน)	
ครั้งที่ ๓	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.				๑๓.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.	
	การประชุมกลุ่ม : การบูรณาการเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานการสร้างเครือข่าย/ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่				การประชุมกลุ่ม : การบริหารจัดการเครือข่าย และการขยายผล เกษตรทฤษฎีใหม่	
ครั้งที่ ๔	๐๙.๐๐ - ๑๒.๐๐ น.				๑๓.๐๐ - ๑๕.๐๐ น.	๑๕.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.
	การศึกษาดูงาน : เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ - พื้นที่ต้นแบบ - กิจกรรมการผลิต , แปรรูป และการตลาด				แบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็น : การนำเสนอผลงาน และการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	พิธีปิดการฝึกอบรม และมอบประกาศนียบัตร

หมายเหตุ : พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม ช่วงเช้า เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๐.๔๐ น. ช่วงบ่าย เวลา ๑๔.๓๐ - ๑๔.๔๐ น. หรือเวลาที่เหมาะสม :
นำเสนอผลการศึกษาดูงาน และการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในเรื่องใด และดำเนินการตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ อย่างไร

ฝึกอบรมเกษตรกร ภายใต้โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

กลุ่มเป้าหมาย

➤ เกษตรกร จำนวน ๒๔,๒๔๑ ราย
หมายเหตุ ต้องไม่เป็นเกษตรกรเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (๕ ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

จัดฝึกอบรม หลักสูตร ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ช่วงกิจกรรม ดังนี้

ช่วงที่ ๑

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่

(๒ วันๆ ละ ๖ ชั่วโมง)

- องค์ความรู้และการขับเคลื่อนการพัฒนาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- รูปแบบของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาการเกษตร
- แนวคิด หลักการ และรูปแบบของเกษตรทฤษฎีใหม่ : การบริหารจัดการน้ำ
- หลักพื้นฐานและความสัมพันธ์ของการวางแผนการผลิต และการตลาด

ช่วงที่ ๒

การวิเคราะห์พื้นที่ และวางแผนการผลิต (๑ วัน)

- ยุทธศาสตร์และกระบวนการวางแผนการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่
- ทฤษฎีใหม่แบบครบวงจร : จากการผลิตสู่การตลาด (ทฤษฎีใหม่ : การจัดการตลาด เพื่อชุมชน)

ช่วงที่ ๓

การรวมกลุ่ม (๑ วัน)

- การประชุมกลุ่ม : การบูรณาการเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสร้างเครือข่าย/กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่
- การประชุมกลุ่ม : การบริหารจัดการเครือข่าย และการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่

ช่วงที่ ๔

เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (ศึกษาดูงาน ๑ วัน)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกรได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคงในอาชีพทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ๓๒,๐๐๐ ราย โดยเกษตรกรรายใหม่ ได้รับการฝึกอบรม ๒๔,๒๔๑ ราย และเกษตรกรที่เคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมเกษตรทฤษฎีใหม่ (๕ ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่) จำนวน ๗,๗๕๙ ราย

ตัวชี้วัดกิจกรรม

- กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาตามหลักสูตรโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

วิธีการฝึกอบรม

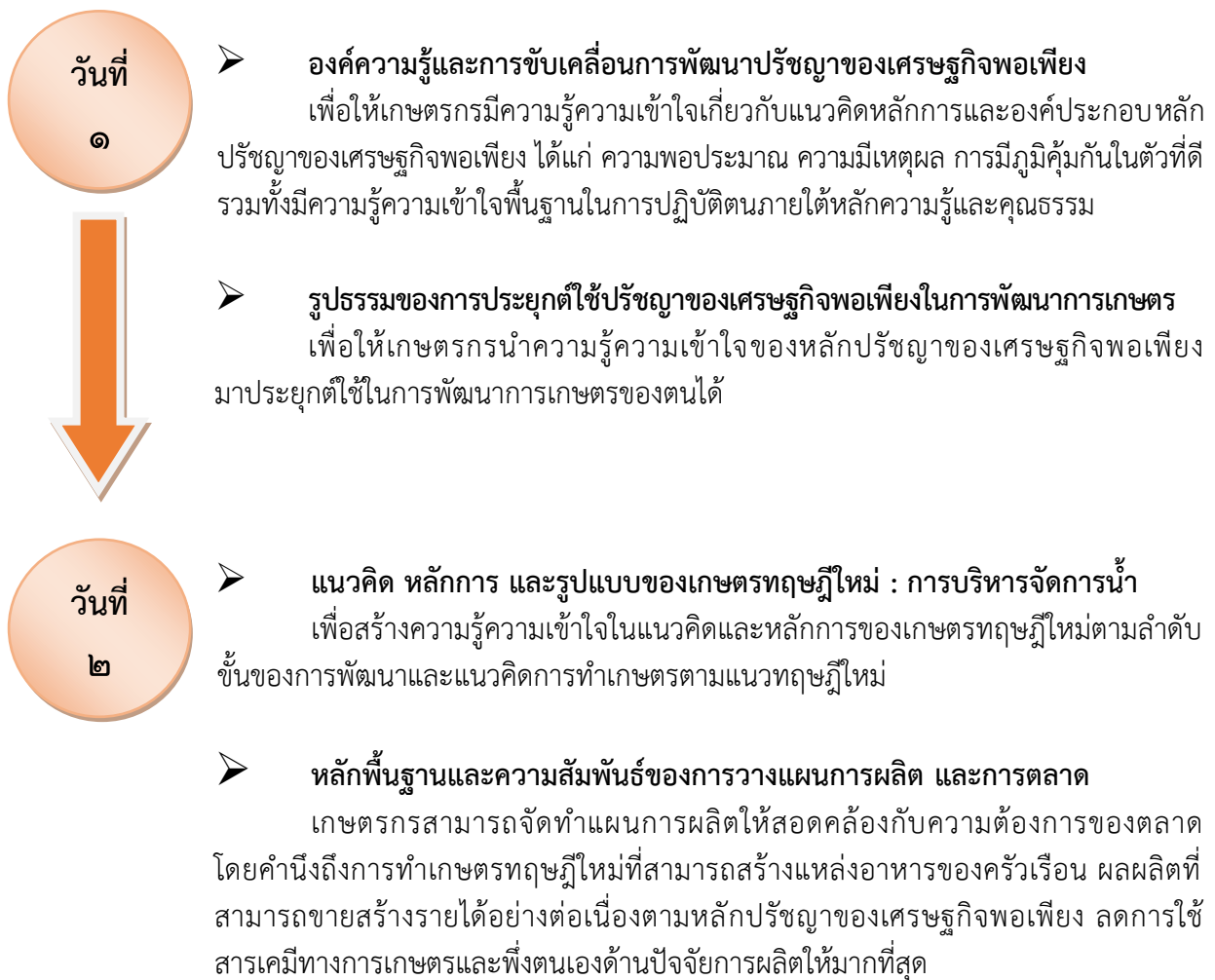
- การบรรยายโดยการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Participatory Lecture) เป็นผู้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มา แนวคิด หลักการ กระบวนการ วิธีการ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ
- การศึกษาดูงาน (Site Visit) เพื่อเสริมสร้างความรู้ และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
- การฝึกปฏิบัติ (Workshop) เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๑

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่

ขั้นตอนการดำเนินงาน

จัดฝึกอบรมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ หลักสูตร ๒ วันๆ ละ ๖ ชั่วโมง ในหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาการเกษตรทฤษฎีใหม่ ดังนี้

๑. องค์ความรู้และการขับเคลื่อนการพัฒนาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดหลักการและองค์ประกอบหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในการปฏิบัติตนภายใต้หลักความรู้และคุณธรรม

ระยะเวลา

จำนวน ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหาวิชา

ความเป็นมาและความสำคัญของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักการ องค์ประกอบ ความหมาย ลำดับขั้นของการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในขั้นของการพึ่งพาตนเอง และขั้นก้าวหน้า ประโยชน์และการยกตัวอย่างจากการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในแต่ละด้าน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) เกษตรกรเกิดความรู้และมีความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สามารถแยกแยะถึงกิจกรรม/แนวทางในการปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตที่สอดคล้องตามองค์ประกอบของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้

๒) เกษตรกรสามารถดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสมกับตนเองและครัวเรือน

เทคนิค/วิธีการ

๑. วิทยากรบรรยายเนื้อหา
๒. วิทยากรเปิดสื่อวีดิทัศน์
๓. วิทยากรมอบหมายงาน โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มพร้อมนำเสนอ

วัสดุ/อุปกรณ์

- สื่อวีดิทัศน์
- บทความ
- PPT
- คอมพิวเตอร์ และจอภาพ
- บอร์ด, ปากกา

การประเมินผล

- สังเกตจากการนำเสนอ

๒. รูปแบบของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาการเกษตร

วัตถุประสงค์

เพื่อให้เกษตรกรนำความรู้ความเข้าใจของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการเกษตรของตนได้

ระยะเวลา

จำนวน ๓ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม นำไปสู่การปฏิบัติ คือการบริหารจัดการภาคการเกษตร มุ่งเน้นให้ผู้ผลิต หรือผู้บริโภค พยายามเริ่มต้นผลิต หรือบริโภค ภายใต้ขอบเขต ข้อจำกัดของรายได้ หรือทรัพยากรที่มีอยู่ไปก่อน ซึ่งก็คือ หลักในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง และลดภาวะการเสี่ยงจากการไม่สามารถควบคุมระบบตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการเลือกปฏิบัติอย่างพอประมาณ มีเหตุมีผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกษตรกรสามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม
- ๒) เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมการเกษตรภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ ในการลดการพึ่งพา เพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมการผลิตได้ด้วยตนเอง

เทคนิค/วิธีการ

๑. วิทยากรบรรยายเนื้อหา
๒. วิทยากรเปิดสื่อวีดิทัศน์
๓. วิทยากรมอบหมายงาน โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มพร้อมนำเสนอ

วัสดุ/อุปกรณ์

- สื่อวีดิทัศน์
- บทความ
- PPT
- คอมพิวเตอร์ และจอภาพ
- บอร์ด,ปากกา

การประเมินผล

- สังเกตจากการนำเสนอ

แนวคิด หลักการ และรูปแบบของเกษตรทฤษฎีใหม่ : การบริหารจัดการน้ำด้วยระบบ และวิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หลักเกษตรทฤษฎีใหม่

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ตามลำดับขั้นของการพัฒนาและแนวคิดการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่

ระยะเวลา

จำนวน ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

ความเป็นมาความสำคัญและรูปแบบของเกษตรทฤษฎีใหม่ ระบบการเกษตรที่มีกิจกรรมการผลิตหลายชนิดการแบ่งสัดส่วนพื้นที่ออกเป็น (๓๐:๓๐:๓๐:๑๐) เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด เพื่อให้เกิดความมั่นคงด้านอาหารและการบริหารจัดการที่ดินและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาการจัดการดินและการหมุนเวียนการปลูกพืชที่ช่วยเพิ่มผลผลิต มีการใช้ทรัพยากรจากภายในและลดการพึ่งพาปัจจัยการผลิตจากภายนอก

ลำดับขั้นของการพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง การรวมกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกันและการขยายเครือข่ายสู่ภายนอกวิถีและการดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ประโยชน์และการยกตัวอย่างจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) เกษตรกรเกิดความรู้และมีความเข้าใจหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่ ในทุกลำดับขั้นของการพัฒนาและมีความเข้าใจการทำเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่

๒) เกษตรกรสามารถดำเนินกิจกรรมการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ ในไร่นาของตนเองได้อย่างเหมาะสม

เทคนิค/วิธีการ

๑. วิจัยการบรรยายเนื้อหา
๒. วิจัยการเปิดสื่อวีดิทัศน์
๓. วิจัยการมอบหมายงาน โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มพร้อมนำเสนอ

วัสดุ/อุปกรณ์

- สื่อวีดิทัศน์
- บทความ
- PPT
- คอมพิวเตอร์ และจอภาพ
- บอร์ด,ปากกา

การประเมินผล

- สังเกตจากการนำเสนอ

ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรรู้ถึงประโยชน์ของการปลูกต้นไม้ตามแนวคิด ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง
๒. เพื่อให้เกษตรกรจัดรูปแบบการปลูกให้เกิดคุณค่าและบูรณาการในพื้นที่ทำกินเดิมให้มีสภาพใกล้เคียงกับป่า
๓. เพื่อให้เกษตรกรสามารถสร้างมูลค่าต้นไม้ที่ปลูกทำให้เป็นทรัพย์สิน เพื่อออมทรัพย์และใช้แก้ปัญหาความยากจน

ระยะเวลา

จำนวน ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

๑. การจัดแบ่งที่ดินทำกินเพื่อใช้ปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง จากพื้นที่ทำกินอยู่เดิม
๒. การจัดองค์ประกอบพันธุ์ไม้ตามวัตถุประสงค์
๓. จัดโครงสร้างและลำดับขั้นต้นไม้นในป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง การจัดโครงสร้างพันธุ์ไม้ ให้มีสภาพใกล้เคียงกับป่า
๔. กระบวนการสร้างมูลค่าต้นไม้ ในโครงการปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรสามารถปลูกต้นไม้ตามแนวคิด ป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง
๒. เกษตรกรสามารถจัดรูปแบบการปลูกให้เกิดคุณค่าและบูรณาการในพื้นที่ทำกินเดิมให้มีสภาพใกล้เคียงกับป่า
๓. เกษตรกรสามารถสร้างมูลค่าต้นไม้ที่ปลูกทำให้เป็นทรัพย์สิน เพื่อออมทรัพย์และใช้แก้ปัญหาความยากจน

เทคนิค/วิธีการ

๑. วิทยากรบรรยายเนื้อหา
๒. วิทยากรเปิดสื่อวีดิทัศน์
๓. วิทยากรมอบหมายงาน โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มพร้อมนำเสนอ

วัสดุ/อุปกรณ์

- สื่อวีดิทัศน์
- บทความ
- PPT
- คอมพิวเตอร์ และจอภาพ
- บอร์ด, ปากกา

การประเมินผล

- สังเกตจากการนำเสนอ

การปลูกพืช ๕ ระดับ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีการปลูกพืชหลากหลายชนิดให้อยู่ในแปลงเดียวกัน แต่มีความสูงต่างกัน โดยอาศัยลักษณะความแตกต่างของชนิดพืช ที่มีความสูงต่ำมาปลูกร่วมกันในแปลงเดียวกัน เกิดความหลากหลายของชนิดพืชเกื้อกูลกัน ทำให้เกิดประโยชน์หลายอย่างและสามารถใช้พื้นที่ทุกตารางเมตรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ระยะเวลา

จำนวน ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

การปลูกพืช ๕ ระดับตามความสูงต่างกันและอยู่ร่วมกันได้ ชั้นหนึ่งอยู่สูงสุด ชั้นสอง เป็นไม้ที่มีความสูงปานกลางจำพวกไม้ ชั้นสามเป็นไม้สูงจากระดับพื้นไม่เกิน ๓ เมตร ชั้นสี่ไม้ดอกไม้ประดับ ชั้นห้า เป็นไม้หัว และหลักการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรมีความรู้และสามารถปลูกพืชหลากหลายชนิด ให้อยู่ในแปลงเดียวกัน แต่มีความสูงต่างระดับกัน โดยอาศัยลักษณะความแตกต่างของพืช ที่มีความสูงต่ำมาปลูกร่วมกันในแปลงเดียวกัน เกิดการเกื้อกูลกันเหมือนป่าธรรมชาติ ทำให้เกิดประโยชน์หลายอย่างและสามารถใช้พื้นที่ทุกตารางเมตรให้เกิดประโยชน์ สูงสุด

เทคนิค/วิธีการ

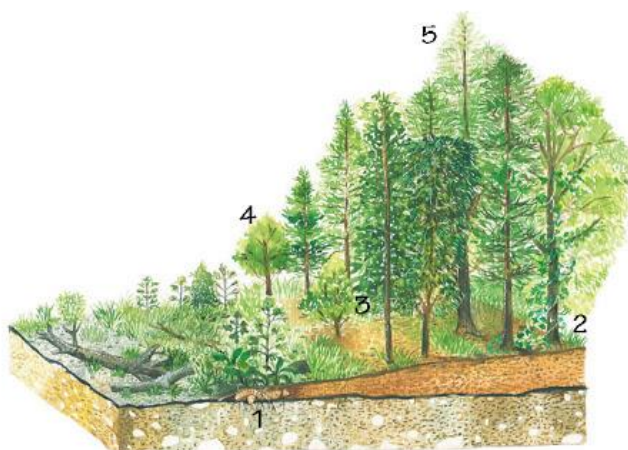
๑. วิทยากรบรรยายเนื้อหา
๒. วิทยากรเปิดสื่อวีดิทัศน์
๓. วิทยากรมอบหมายงาน โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มพร้อมนำเสนอ

วัสดุ/อุปกรณ์

- สื่อวีดิทัศน์
- บทความ
- PPT
- คอมพิวเตอร์ และจอภาพ
- บอร์ด,ปากกา

การประเมินผล

- สังเกตจากการนำเสนอ

การคำนวณพื้นที่เก็บน้ำตามหลักเกษตรทฤษฎีใหม่

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการดินและน้ำ ในพื้นที่เกษตรตลอดจนมีความเข้าใจการจัดการพื้นที่เชิงภูมิสังคมไทยตามหลักการพัฒนาภูมิสังคม
๒. สามารถคำนวณพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี

ระยะเวลา

จำนวน ๒ ชั่วโมง

ขอบเขตเนื้อหา

๑. การบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำ
๒. แนวคิดการออกแบบและการคำนวณน้ำในปริมาณที่เพียงพอต่อการเพาะปลูกและสำรองไว้ใช้สำหรับการบริโภคตลอดทั้งปี หลักการออกแบบพื้นที่ตามหลักภูมิศาสตร์
๓. การคำนวณการจัดการน้ำฝนในพื้นที่
๔. การออกแบบผังแปลง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เกษตรกรสามารถคำนวณพื้นที่ทำการเกษตร เพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ใช้ได้ตลอดทั้งปี
๒. เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจสามารถออกแบบผังแปลงเกษตรให้ได้ตามสัดส่วนของการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

เทคนิค/วิธีการ

๑. วิทยากรบรรยายเนื้อหา
๒. วิทยากรเปิดสื่อวิทัศน์
๓. วิทยากรมอบหมายงาน โดยให้ผู้เข้าอบรมแบ่งกลุ่มพร้อมนำเสนอ

วัสดุ/อุปกรณ์

- สื่อวิทัศน์
- บทความ
- PPT
- คอมพิวเตอร์ และจอภาพ
- บอร์ด,ปากกา

การประเมินผล

- สังเกตจากการนำเสนอ

กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๒ วิเคราะห์พื้นที่ วางแผนการผลิต (หลักสูตร ๑ วัน)

ขั้นตอนการดำเนินงาน

จัดฝึกอบรมเป็นรุ่น ๆ ละ ๑ วัน จำนวน ๖ ชั่วโมง ในหลักสูตรวิเคราะห์พื้นที่ วางแผนการผลิต
การวางแผนการผลิต

เกษตรทฤษฎีใหม่เป็นหนึ่งใน ๕ รูปแบบของระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ที่เน้นการจัดการทรัพยากรน้ำ (Water Resource Management) ในไร่นาควบคู่กับการจัดการพื้นที่การผลิตทางการเกษตร โดยการผลิตทางการเกษตรนั้นควรเป็นไปเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร (Food Security) เพื่อสร้างผลผลิตทางการเกษตรให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือน มีรูปแบบการผลิตที่หลากหลายสำหรับเป็นแหล่งรายได้ที่มั่นคง (Income Security) ของครัวเรือนจากกิจกรรมอื่นๆ ตามมา เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งนับว่าเป็นทฤษฎีใหม่ขั้นตอนที่ ๑ ที่เน้นการพออยู่พอกินของเกษตรกร เกิดความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเกิดการรวมกลุ่มในหมู่บ้าน ชุมชน และรวมทั้งเกิดการสร้างเครือข่ายกลุ่มอาชีพที่สามารถพึ่งพาซึ่งกันและกัน

การจัดทำแผนการผลิตและปฏิทินการปลูกพืช โดยให้เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าร่วมโครงการฯ มีการจัดเวทีเพื่อจัดทำแผนผังแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ แผนการผลิตและปฏิทินการปลูกพืช เพื่อการวิเคราะห์สถานการณ์การผลิตการตลาด ปัญหาภายในชุมชน และความต้องการของสมาชิก และกำหนดเป็นแผนการผลิตที่เชื่อมโยงกับแผนการตลาดของสมาชิกทุกคนและของกลุ่มแบบเกื้อกูลซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงระบบการปลูกพืชหมุนเวียนที่สามารถสร้างแหล่งอาหารของครัวเรือน ผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่ได้สามารถขายสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งรายได้รายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน และรายปี รวมทั้งกำหนดปฏิทินการปลูกพืชให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมีการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างคุ้มค่า ลดการใช้สารเคมี ใช้แรงงานของครอบครัวและ/หรือช่วยเหลือกันระหว่างสมาชิกของกลุ่ม เพื่อมุ่งเน้นการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และลดการพึ่งพาจากภายนอกตามหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวอย่าง

- (๑) การปลูกพืชในแผนการผลิต ได้แก่ (๑) ปลูกข้าวไว้บริโภคในครัวเรือน เช่น ข้าวพันธุ์หอม (กข๔๓ หอมมะลิ๑๐๕ เป็นต้น) มีการปรับปรุงสภาพการผลิตการปรับปรุงบำรุงดินด้วยการปลูกพืชหลังนา การปลูกปอเทืองเป็นปุ๋ยพืชสด (๒) พืชอาหาร ได้แก่ พริก มะเขือ กระเจี๊ยบเขียว กระเพรา โหระพา พริกไทย ผักบุ้ง และตะไคร้ (๓) พืชรายได้ ไม้ผล ผัก ได้แก่ มะพร้าว ส้มโอ มะกรูด ฝรั่ง มะม่วง ถั่วฝักยาว กระเทียม ลองกอง เงาะ ทุเรียน ผักกาดขาว ผักกวางตุ้ง ผักบุ้ง ผักคะน้า เสาวรส มะนาว ถั่วฝักยาว บวบงูกระเจี๊ยบเขียว ถั่วพู และเห็ด (๔) พืชสมุนไพรเพื่อสุขภาพ ได้แก่ พืชสมุนไพรจำเป็นพื้นฐาน ฟ้ายะลวยโจร ขมิ้นชัน บัวบก ไพล กระชายดำ ตะไคร้ และเตยหอม (๕) พืชสมุนไพรกำจัดศัตรูพืช ได้แก่ พืชสมุนไพรที่สามารถนำมาใช้ทำสารสกัดป้องกันแมลง ดาเวรียง ชิง ข่าและตะไคร้หอม (๖) พืชอนุรักษ์ดินและน้ำ ได้แก่ ปอเทือง กล้วยาแฝก และถั่วเขียว (๗) พืชอาหารสัตว์ ได้แก่ มันสำปะหลัง (๘) พืชใช้สอย ได้แก่ ไม้หวาน และ ไม้ลิ้มแล้ง (๙) พืชเชื้อเพลิงหรือพลังงาน ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ๒) การเลี้ยงสัตว์ ได้แก่ ไก่ไข่ ไก่พื้นบ้าน เป็ด เป็นต้น ๓) เลี้ยงปลากินพืช ได้แก่ ปลากระดี่ ปลานิล ปลาตะเพียน เป็นต้น

เกษตรกรดำเนินการจัดทำแผนการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาด โดยคำนึงถึงการทำการเกษตรทฤษฎีใหม่ที่สามารถสร้างแหล่งอาหารของครัวเรือน ผลผลิตที่สามารถขายสร้างรายได้อย่างต่อเนื่องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและพึ่งตนเองด้านปัจจัยการผลิตให้มากที่สุด ลดต้นทุนการผลิตมีการทำปุ๋ยชีวภาพ ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง การป้องกันกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน (IPM: Integrated Pest Management) เช่น วิธีควบคุมศัตรูพืชแบบชีววิธี (ใช้ตัวห้ำ ตัวเบียน) การทำการเกษตรทฤษฎีใหม่มีส่วนการปลูกพืชให้เกิดการเกื้อกูลกัน เช่น การพืชตระกูลถั่วช่วยตรึงธาตุไนโตรเจน การปลูกพืชยืนต้นเป็นที่ยอยู่อาศัยและอาหารแก่พืชประเภทเถาและกาฝาก (เช่น พริกไทย พลู ดีปลี กล้วยไม้) การปลูกพืชสมุนไพรช่วยไล่แมลง เช่น ตะไคร้หอม ดาวเรือง แมงลัก โหระพา ฯลฯ นอกจากนี้มีการเลี้ยงสัตว์ ทำประมงควบคู่ไปกับการปลูกพืช ได้แก่ พืชยืนต้นช่วยบังลม บังแดด บังฝน ให้กับสัตว์ พืชสมุนไพรเป็นยารักษาโรคให้กับสัตว์ ปลาช่วยให้อินทรีย์วัตถุกับพืช จากการถ่ายมูลตกตะกอนในบ่อเลี้ยงปลา มูลสัตว์ทุกชนิดใช้เป็นปุ๋ยกับพืช

การวางแผนการใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่ในการปลูกข้าว การปลูกพืชชนิดต่าง ๆ การปศุสัตว์ และการประมง ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้อย่างเพียงพอ อันประกอบด้วยรายได้ประจำวัน ประจำสัปดาห์ ประจำเดือน และรายได้ประจำฤดูกาล ในการนี้เกษตรกรควรจะมีการจัดการทำบัญชีฟาร์ม เพื่อแสดงรายรับ-รายจ่ายภายในฟาร์ม นอกจากนี้การจัดการเทคโนโลยีสำหรับการผลิตพืชชนิดต่างๆ การปศุสัตว์ และการประมงได้เหมาะสม มีการหมุนเวียนนำสิ่งเหลือใช้ภายในฟาร์มมาใช้ประโยชน์ที่ก่อให้เกิดการสนับสนุนเกื้อกูลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยจะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตลดลง ลดการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ผลิตผลที่ปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งจะนำไปสู่ระบบการเกษตรที่ยั่งยืน

หลังจากการอบรมมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มมีการร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็น รับทราบสถานการณ์ ตัดสินใจในการแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร

เทคโนโลยีการผลิตที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแปลงเกษตรทฤษฎีใหม่ ตามความเหมาะสม ได้แก่

- การปลูกพืช; พืชไร่ (ข้าว พืชหลังนา เป็นต้น) พืชสวน (ไม้ผล ผัก สมุนไพร หม่อน)
- การเลี้ยงสัตว์; ไก่เนื้อ ไก่ไข่ เป็ด เป็นต้น
- ประมง; ปลา กบ เป็นต้น

การอบรมถ่ายทอดความรู้โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่บูรณาการร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานภาคีต่างๆ เพื่อบูรณาการจัดฝึกอบรมในด้านต่างๆ และสนับสนุนกิจกรรม เทคโนโลยีการผลิตพืช สัตว์ ประมง การทำบัญชีฟาร์ม และการตลาด โดยวิทยากรที่ใช้ในการฝึกอบรมเป็นวิทยากรจาก ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำเกษตรกรในพื้นที่ เจ้าหน้าที่หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ได้แก่ เกษตรตำบล เกษตรอำเภอ ปศุสัตว์อำเภอ ประมงอำเภอ พัฒนาที่ดินประจำอำเภอ เป็นต้น)

หมายเหตุ : หลักสูตรการฝึกอบรมเกษตรกรให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการระดับจังหวัดพิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติมตามความเหมาะสม

กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๓ การรวมกลุ่ม (หลักสูตร ๑ วัน)

การพัฒนากลุ่มเกษตรกร

การพัฒนาเกษตรกรจะต้องพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการเกษตรอย่างทอ่งแท้ สามารถพัฒนาให้เป็นผู้ประกอบการที่มีการใช้เทคโนโลยี และการบริหารจัดการ เพื่อดำเนินธุรกิจการเกษตรอย่างทันสมัย มีความคิดในการวางแผน โดยเฉพาะการรู้ถึงอุปสงค์ของตลาด และเตรียมการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการ รวมทั้งมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาได้รวดเร็ว วิเคราะห์ข้อมูลรอบด้าน เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนหลักการและเหตุผล มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้ โดยมีแนวทาง การดำเนินงานดังนี้

๑) พัฒนาตัวเกษตรกรให้มีความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยศึกษาและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น ศูนย์ปราชญ์ชาวบ้าน ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร (ศพก.) และเครือข่าย

๒) ให้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาดำเนินการ พร้อมทั้งเติมเต็มความรู้ด้านบัญชีฟาร์ม เพื่อให้ทราบต้นทุนการผลิต – ผลกำไร รวมทั้งมีความรู้ด้านการตลาด ตลอดจนช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้อง

๓) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลเกษตรในพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกภาคส่วนให้ครอบคลุมทั้งในด้านของแหล่งผลิต ฤดูกาลที่ผลผลิตออกสู่ตลาด ปริมาณผลผลิต สภาพภูมิอากาศ รวมทั้งราคาสินค้าทั้งในและต่างประเทศ ปัจจัยการผลิต การเตือนภัย โดยสร้างเป็นเครือข่ายข้อมูลทุกจังหวัด เพื่อให้เกษตรกรรับทราบข้อมูลได้รวดเร็ว

๔) เจ้าหน้าที่สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยพัฒนาเกษตรกรให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ทันเหตุการณ์ และความรู้ด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ มีความรู้ทางวิชาการ มีความเข้าใจในนโยบายการบริหารจัดการโครงการ มีเทคนิคการถ่ายทอดที่ดีสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่นพัฒนาเกษตรกรและสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกร พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านต่างๆ ให้แก่เกษตรกร

กระบวนการพัฒนาเกษตรกร ประกอบด้วย

๑) ประเมินวิเคราะห์ศักยภาพเกษตรกร ปรับแนวคิดในการประกอบอาชีพและจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพและแผนการผลิต

๒) พัฒนาทักษะอาชีพ เชื่อมโยงเครือข่าย แลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่ผู้ประกอบการ และทักษะดิจิทัลให้กับเกษตรกร

๓) สนับสนุนการรวมกลุ่มทำธุรกิจและพัฒนาด้านการบริหารจัดการกลุ่ม และเชื่อมโยงเครือข่ายธุรกิจ

๔) ให้ความรู้พัฒนาทักษะสู่การเป็นผู้ประกอบการครบวงจร

๕) สนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่

๖) สนับสนุนเกษตรกรต้นแบบให้เป็นผู้รู้ ในการพัฒนาเกษตรกรในชุมชน

๗) บูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกร

๘) สนับสนุนเจ้าหน้าที่เป็นผู้จัดการหรือพี่เลี้ยงจากระดับจังหวัดสู่อำเภอ

การพัฒนากลุ่ม

การพัฒนากลุ่ม คือ การพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะของกลุ่มเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการด้านการเกษตร ในการจัดทำแผนการผลิตรายบุคคล ประกอบการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมกลุ่มเพื่อลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ขยายโอกาสทางการแข่งขัน สามารถพัฒนาเกิดเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนา ด้านการผลิต การแปรรูปสินค้าการเกษตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อยกระดับธุรกิจชุมชนให้สามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาให้เกิดแหล่งเรียนรู้เกษตรกร ต้นแบบระดับชุมชน เพื่อเป็นกลไกการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เกษตรกรในชุมชน

การส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้นั้น ต้องเกิดจาก กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ทั้งในระดับของการพึ่งพาตนเอง และเกษตรกรได้รับการพัฒนาอย่างเต็มความสามารถไปสู่เป้าหมายดังกล่าว นั่นคือการนำเอากระบวนการ จัดตั้งกลุ่ม การบริหารจัดการกลุ่มในขั้นพื้นฐานไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่าย การมีส่วนร่วม การเสริมสร้าง กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรให้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ให้มีความสามารถในการแสวงหา ข้อมูล การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดแนวทางในการพัฒนา การแสวงหาและการจัดการกับทรัพยากรในท้องถิ่น อย่างชาญฉลาด รวมทั้งการนำเอาองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น นวัตกรรม และเทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม บนพื้นฐานความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มาใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร ก่อให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งในด้านเชิงธุรกิจและสังคม ตลอดจนการดำเนินการเพื่อการพัฒนาเกษตรกร ให้เข้มแข็ง ทั้งเครือข่ายในสาขาอาชีพ สนับสนุนให้เกิดผู้นำเกษตรกรที่มีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในเวที ของการบริหารงานเกษตรในระดับต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งหวังว่าจะเกื้อหนุนให้เกิดการสร้าง ความเข้มแข็งแก่กลุ่มเกษตรกร เพื่อพัฒนาทางการเกษตรอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

๑) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สมาชิกสามารถวิเคราะห์ศักยภาพของกลุ่มให้สอดคล้องกับสินค้า และพื้นที่ โดยใช้กระบวนการกลุ่มและจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพเพื่อขับเคลื่อนงานในรูปแบบของการรวมกลุ่ม แบบมีส่วนร่วม

๒) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถทักษะของสมาชิก ในการจัดทำแผนการผลิต รายบุคคล เพื่อประกอบการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมกลุ่ม เพื่อลดต้นทุน เพิ่มรายได้ ขยายโอกาสทางการ แข่งขันสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นเกษตรกรต้นแบบ เกิดเครือข่ายและการดำเนินงานร่วมกัน

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรมีความเข้มแข็งและมีพลังในการขับเคลื่อนงานใน รูปแบบของการรวมกลุ่ม และพัฒนาไปสู่เครือข่ายกิจกรรม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ การเกษตรให้สามารถพึ่งพาตนเอง มีความมั่นคงทางอาชีพ และมีความเป็นอยู่ที่ดี

๔) พัฒนาความรู้และทักษะให้กลุ่มเกษตรกรในด้านการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตร สอดคล้องกับสถานการณ์ตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อยกระดับการดำเนินงานกลุ่มให้สามารถแข่งขันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ส่งเสริมการสร้างรายได้ในครอบครัวเกษตรกร ลดค่าใช้จ่าย กระตุ้นให้มีการออมเพิ่มขึ้น และสามารถจัดตั้งเป็นกองทุนในกลุ่มของตนเองได้

๖) ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดแหล่งเรียนรู้เกษตรกรต้นแบบระดับชุมชน เพื่อเป็นกลไกการจัดการ เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เกษตรกรในชุมชน

ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่ม

คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัดและอำเภอ ให้ความรู้เรื่องการจัดตั้งกลุ่ม ซึ่งประกอบด้วย ๑) ประธาน ๒) รองประธาน ๓) เลขานุการ ๔) เกรียณญิก และ ๕) ประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ ตามข้อตกลงของกลุ่ม เพื่อทำหน้าที่กำหนดวัตถุประสงค์ของการตั้งกลุ่ม วางแผนประสานงานดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม การจัดการที่เกี่ยวข้อง และติดตามประเมินผลการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกตัวแทนอย่างอิสระตามความเหมาะสม

บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ที่ควรจะมีในการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการกลุ่ม ดังนี้

ประธาน	บทบาทหน้าที่ - เป็นประธานในที่ประชุม - จัดทำแผนการดำเนินงานของกลุ่ม - กระจายข่าวสารไปสู่สมาชิก - ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง - ปฏิบัติงานตามมติที่ประชุม
รองประธาน	บทบาทหน้าที่ - เป็นประธานในที่ประชุมเมื่อประธานไม่อยู่ - ปฏิบัติงานแทนประธานเมื่อได้รับมอบหมาย - ติดต่อประสานงานและร่วมปฏิบัติงานกับประธานอย่างใกล้ชิด - ปฏิบัติอื่นใดที่ประธานหรือมติที่ประชุมจะมอบหมายให้ดำเนินการ
เลขานุการ	บทบาทหน้าที่ - จดรายงานการประชุม - ปฏิบัติงานตามที่ประธานและที่ประชุมมอบหมาย
เกรียณญิก	บทบาทหน้าที่ - จัดทำทะเบียนต่างๆ หลักฐานการรับ-จ่ายเงินของคณะกรรมการหรือผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ - รับผิดชอบเก็บรักษาเงิน การจ่ายเงินในการดำเนินงานของคณะกรรมการ - ดำเนินการติดตามและควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการบัญชีของคณะกรรมการ
ประชาสัมพันธ์	บทบาทหน้าที่ - ติดต่อประสานงานและออกข่าวสารหรือเรื่องราวต่างๆ ตามที่ประชุมได้ลงมติไว้แล้ว - ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างคณะกรรมการ หน่วยงาน และบุคคลภายนอก

แนวทางการพัฒนากลุ่ม แบ่งเป็น ๓ ระยะ

ระยะที่ ๑ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด อำเภอ และแรงงานระดับตำบล ร่วมกันประเมินสถานการณ์ พิจารณาศักยภาพเกษตรกรจากแผนการผลิต รายบุคคล โดยวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย รวมทั้งสถานที่ องค์ความรู้ และความสามารถในการถ่ายทอดได้ตามแบบฟอร์ม (ภาคผนวก จ) พร้อมทั้งรวบรวมและสรุปผลข้อมูล เพื่อจัดทำเป็นแผนพัฒนากลุ่มต่อไป

ระยะที่ ๒ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด อำเภอ แรงงานระดับตำบล และกลุ่มเกษตรกรร่วมกันจัดทำแผนพัฒนากลุ่ม พร้อมประเด็นการพัฒนาของกลุ่ม และคัดเลือกวิทยากรประจำแหล่งเรียนรู้ โดยมีวิทยากรหลักและวิทยากรผู้ช่วย พร้อมกับพัฒนาทักษะการเป็น วิทยากรแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านเกษตรทฤษฎีใหม่

วิธีการดำเนินงาน

- ๑) คัดเลือกหัวข้อ/ประเด็นการพัฒนากลุ่มและวิทยากร
- ๒) จัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มเกษตรกร
- ๓) สรุปบทเรียนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้

ระยะที่ ๓ คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัด อำเภอ และแรงงานระดับตำบล สรุปและประเมินแหล่งเรียนรู้ต้นแบบด้านเกษตรทฤษฎีใหม่

วิธีการดำเนินงาน

- ๑) จัดกระบวนการเรียนรู้
 - ๑.๑) ทบทวนสรุปและอภิปรายกระบวนการดำเนินงานที่ผ่านมา
 - ๑.๒) กำหนดบทบาท มอบหมายหน้าที่ให้สมาชิก เพื่อเตรียมความพร้อมในการเป็น แหล่งเรียนรู้
 - ๑.๓) จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ให้คนในชุมชน และชุมชนใกล้เคียงทราบ
 - ๑.๔) ถอดบทเรียนแหล่งเรียนรู้ต้นแบบของกลุ่ม

๒) หลังจากพัฒนากลุ่ม ๖ เดือน คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ ระดับจังหวัดอำเภอ และแรงงานระดับตำบล ดำเนินการประเมินผลสรุปเสนอกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : แบบฟอร์มตัวอย่างแบบฟอร์มการสำรวจและประเมินคุณสมบัติเกษตรกร อยู่ในภาคผนวก

การพัฒนาการตลาด

แนวทางการส่งเสริมการตลาดให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่

การส่งเสริมด้านการตลาดให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ เป็นประเด็นที่สำคัญในการขับเคลื่อน การส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ให้เกิดความยั่งยืน โดยในช่วงแรกของการเริ่มดำเนินโครงการอาจยังไม่มี การดำเนินการด้านการตลาดหรือการจำหน่ายสินค้าที่เป็นผลผลิตของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่ชัดเจน แต่เมื่อ เกษตรกรสามารถทำการผลิตพอเพียงต่อการบริโภค มีผลผลิตปริมาณมากพอที่จะจำหน่าย ต้องมีการ ดำเนินการด้านการตลาดมารองรับ โดยในระยะเริ่มต้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อมด้านตลาด เพื่อเตรียมสนับสนุนการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรผ่านช่องทางต่างๆ ระยะต่อไปจะเป็นการส่งเสริมด้าน การตลาดที่สอดคล้องกับปริมาณการผลิต ชนิดของผลผลิต และผลักดันไปสู่การรวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ เข้มแข็ง ทั้งนี้ ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ โดย กำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินการเพื่อส่งเสริมการตลาดให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่เป็น ๔ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ เตรียมความพร้อมด้านการตลาดของโครงการ

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านการตลาดให้กับเกษตรกร โดยเฉพาะแหล่งจำหน่ายในชุมชน รองรับผลผลิตที่ออกมาในช่วงแรก และเตรียมเครื่องมือ ระบบ และช่องทางต่างๆ เพื่อรองรับการจำหน่ายผลผลิตให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

เป้าหมาย

๑. มีข้อมูลผู้บริโภคที่อยู่ใกล้เคียงเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ร้านค้าในชุมชน ตลาดชุมชน
๒. มีการวิเคราะห์แพลตฟอร์มการจำหน่ายผลผลิต/สินค้าเกษตร ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่เหมาะสม สำหรับเกษตรกร
๓. มีช่องทาง/เครือข่าย Social Media ที่พร้อมสำหรับการส่งเสริมการตลาดและการจำหน่ายผลผลิต/สินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ พร้อมวิธีใช้งานสำหรับเกษตรกร

แนวทาง/วิธีการ

๑. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัดกำหนดกรอบแนวทางการรวบรวม การจัดเก็บข้อมูล ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอ มอบหมายแรงงานเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับตำบลสำรวจรวบรวมข้อมูล ผู้บริโภค ร้านค้า รวมทั้งตลาดชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับเกษตรกรที่รับผิดชอบดูแล เพื่อให้มีแหล่งจำหน่ายทันทีเมื่อมีปริมาณผลผลิตมากพอ

๓. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ ประสานบูรณาการกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องที่เป็นเจ้าของแพลตฟอร์ม ในการอำนวยความสะดวก การบริหารจัดการและการสนับสนุนการดำเนินการต่างๆ ในระดับส่วนกลาง และให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัดดำเนินการในลักษณะเดียวกันในระดับจังหวัด รวมทั้งการเตรียมการรวบรวมความต้องการของกลุ่มลูกค้าสำคัญในจังหวัดโดยเฉพาะสหกรณ์ สถานที่ราชการ บริษัทเอกชน โรงพยาบาล สถานศึกษาที่มีความต้องการสินค้าคุณภาพและปลอดภัย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาการผลิตของเกษตรกรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดมากขึ้นในระยะต่อไป

๓. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัดรวบรวม Website และเครือข่ายสังคมออนไลน์ภายในจังหวัดสำหรับการส่งเสริมการตลาดและการจำหน่ายผลผลิต/สินค้าเกษตรให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รวมทั้งเตรียมการส่งเสริมด้านการตลาด ส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างแบรนด์ เตรียมกลยุทธ์ด้านการตลาดให้เกษตรกรแต่ละกลุ่ม รวมทั้งการขยายผลด้านอื่นๆ ที่ต่อเนื่องกัน เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

ระยะที่ ๒ การจำหน่ายในช่วงเริ่มมีผลผลิต

ในระยะนี้เน้นการผลิตเพื่อให้มีอาหารเพียงพอสำหรับการบริโภคภายในครัวเรือนของเกษตรกรตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๑ สามารถแลกเปลี่ยนระหว่างกัน และมีแหล่งจำหน่ายผลผลิต/สินค้าเกษตรต่างๆ ที่แน่นอนในเวลาที่มีผลผลิตมากพอสำหรับจำหน่าย

เป้าหมาย

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีอาหารเพียงพอ มีการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน และจำหน่ายผลผลิตได้

แนวทาง/วิธีการ

๑. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการในการเลือกชนิดพืช สัตว์ ประมง เพื่อการผลิต ที่เหมาะสมและหลากหลายสามารถนำไปบริโภคในครัวเรือนและการจำหน่ายในระยะต่อไปได้ง่าย

๒. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอมอบหมายให้แรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบล ติดตามการผลิตของเกษตรกรที่รับผิดชอบ เมื่อมีผลผลิตมากเกินพอสำหรับการบริโภคแล้ว ในระยะเริ่มต้นให้ดำเนินการประสาน อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนผลผลิต/สินค้าเกษตร ระหว่างเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการด้วยกันรวมถึงเกษตรกร/บุคคลที่อยู่ภายนอกโครงการ รวมทั้งการจำหน่ายในกลุ่มผู้บริโภคใกล้เคียงในลักษณะ “ผูกปิ่นโต” การจำหน่ายในร้านค้าชุมชน และตลาดชุมชนใกล้เคียง

ระยะที่ ๓ รวมกลุ่ม/สร้างเครือข่ายตลาดภายในชุมชน

เป็นการเตรียมการรวมกลุ่มตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๒ เพื่อให้มีผลผลิตมากพอและสร้างเครือข่ายตลาดในชุมชน เตรียมจำหน่ายเองผ่านช่องทางต่างๆ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ รวมตัวกันขายเพื่อให้ได้ราคา ลดต้นทุนค่าใช้จ่าย และตัดวงจรพ่อค้าคนกลาง

เป้าหมาย

เกษตรกรรวมกลุ่ม สามารถจำหน่ายผลผลิต และสร้างเครือข่ายตลาดภายในชุมชนได้

แนวทาง/วิธีการ

๑. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัดและระดับอำเภอผลักดันให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ รวมกลุ่มเกษตรกรในระดับชุมชน/ตำบล และสนับสนุนให้กลุ่มเกษตรกรนำผลผลิตจากกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ มาจำหน่ายร่วมกับตลาดเกษตรกร ตลาดท้องถิ่น ตลาดสีเขียว ตลาดอื่น ๆ และเข้าร่วมในกิจกรรมส่งเสริมการตลาดในพื้นที่ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๒. ภายหลังจากการส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มแล้ว ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอ ผลักดันให้กลุ่มเกษตรกรสร้างความร่วมมือในการพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพมาตรฐาน หาเอกลักษณ์/จุดเด่นของกลุ่มตนเองเพื่อเตรียมการต่อยอดไปสู่ระยะที่ ๔ โดยสนับสนุนการบริหารจัดการให้กลุ่มมีการรวมตัวที่เข้มแข็งมากขึ้น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกันในการผลิต การรวมกลุ่มจำหน่ายผลผลิต

๓. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอมอบหมายแรงงานเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับตำบลรวบรวมข้อมูล (รายละเอียดคุณภาพ/ปริมาณ/ภาพถ่าย/คลิปวิดีโอ) ของกลุ่มเกษตรกรที่รับผิดชอบ เพื่อนำมาส่งเสริมด้านการตลาด/ประชาสัมพันธ์ ผ่านระบบหรือแพลตฟอร์มการจำหน่ายผลผลิต/สินค้าเกษตร และช่องทาง/เครือข่าย Social Media ที่เตรียมไว้ โดยให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอ อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขปัญหาในการบริหารจัดการการจำหน่ายผลผลิต/สินค้าเกษตรของกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

ระยะที่ ๔ ผลักดันสู่วิสาหกิจชุมชนที่พึ่งตนเองได้

เพื่อพัฒนาและยกระดับกลุ่มเกษตรกรให้เป็นวิสาหกิจชุมชนที่มีความสามารถในการบริหารจัดการการผลิตและการตลาด สร้างธุรกิจชุมชน ยกระดับรายได้ของกลุ่มเกษตรกรตามแนวทางการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ขั้นที่ ๓

เป้าหมาย

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้

แนวทาง/วิธีการ

๑. ผลักดันให้กลุ่มเกษตรกรจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน โดยคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอสร้างความเข้าใจให้กลุ่มเกษตรกรทราบถึงสิทธิประโยชน์ วิธีการและขั้นตอนในการขอจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๖๒)

๒. ยกระดับการบริหารจัดการการตลาด โดยคณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกร ทฤษฎีใหม่ระดับอำเภอผลักดันให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนสามารถดำเนินการด้านการตลาดด้วยตนเอง ผ่านระบบ หรือแพลตฟอร์มการจำหน่ายผลผลิต/สินค้าเกษตร และช่องทาง/เครือข่าย Social Media ที่เตรียมไว้ให้

๓. ให้คณะทำงานขับเคลื่อนโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ระดับจังหวัดและอำเภอเป็น แกนกลางประสานบูรณาการหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน สถาบันการศึกษาในพื้นที่ ในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการผลิต การตลาด การสร้างแบรนด์ พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และต่อยอดการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ สร้างเครือข่าย วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้าเพื่อขยายกำลังการผลิตและสร้างอำนาจต่อรองทางการตลาด โดยประสานสถาบัน การเงินที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนแหล่งทุนเพื่อขยายผลการพัฒนาอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

การติดตามและประเมินผลโครงการฯ

ติดตามในทุกขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อติดตามความสำเร็จของงาน และหาโอกาสในการปรับปรุงเพื่อให้ การปฏิบัติงานของโครงการดีขึ้น รวมทั้งมีการประเมินผลโครงการ ดังนี้

กระบวนการเรียนรู้ครั้งที่ ๔

เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (ศึกษาดูงาน) รุ่นละ ๑ วัน

การศึกษาดูงานนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ทั้งในด้านความรู้ความเข้าใจ ความสัมพันธ์การทำงานเป็นทีม ฯลฯ การศึกษาดูงานคือกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมมองความคิดเห็น ต่างๆ ร่วมกันบนสถานการณ์เดียวกัน หรือเหตุการณ์เดียวกัน ซึ่งจะทำให้ได้เห็นถึง เทคนิควิธีการในการนำมาปรับใช้หรือการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการทำเกษตรทฤษฎีใหม่

การศึกษาดูงานเป็นการเปิดประสบการณ์ให้กับ เกษตรกรได้เห็นการทำงานของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จแล้ว ว่ามีวิธีการปฏิบัติงานที่ทำให้ประสบความสำเร็จ สามารถนำมามุมมองที่ได้รับมาปรับใช้ในแปลงของตนได้ อย่างไรก็ตามการศึกษาดูเกษตรกรจะต้องมีการเตรียมความพร้อมโดยมีขั้นตอน ดังนี้

๑. ประสานงานไว้ล่วงหน้าหลายขั้นตอน เช่น การติดต่อเพื่อกำหนดวัน/เวลาในการศึกษาดูงาน

๒. การจัดเตรียมการเดินทาง

๓. การขออนุญาตล่วงหน้าหากต้องการขอถ่ายรูปหรือบันทึกเสียง เป็นต้น

ประโยชน์ : การศึกษาดูงานจากแปลงเกษตรกร ทำให้บุคลากรเกิดมุมมองใหม่ๆ เป็นการเสริมสร้างแนวคิดหรือวิสัยทัศน์ในการทำงาน ทำให้บุคลากร มีแนวคิดใหม่ๆ จากการปฏิบัติงานขององค์กรภายนอก อีกทั้งยังเป็นการกระตุ้น เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากได้เห็นรูปแบบการทำงานขององค์กรอื่น อันนำไปสู่การจุดประกายให้ บุคลากรเกิดการเปรียบเทียบรูปแบบหรือขั้นตอนการทำงาน ของตนเองกับเจ้าของแปลงที่ไปทำการศึกษาดูงาน

การเตรียมความพร้อมหลังศึกษาดูงานเสร็จสิ้น

๓.๑ ทบทวนความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานของตนเอง

๓.๒ นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

๓.๓ จัดบันทึกเตือนความจำถึงวิธีการแก้ปัญหาตามประเด็นปัญหาที่ตั้งไว้ก่อนการศึกษาดูงาน ความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ ตลอดจนความรู้ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น การจดบันทึกนี้เป็นการตรวจสอบความรู้ของตนเองที่ได้รับในอีกทางหนึ่งด้วย

๓.๔ จัดประชุมแต่ละทีมงาน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน ติดตามและประเมินผลความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาดูงาน ก่อนที่จะรวบรวมความรู้ที่ได้ในแต่ละบุคคล มาสรุปเพื่อจัดทำเป็นองค์ความรู้แต่ละทีมงาน

๓.๕ ถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้ และนำองค์ความรู้ที่ได้มาปรับใช้ในการทำงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ดังนั้น รูปแบบวิธีการการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพที่กล่าวมาข้างต้น สำคัญคือ ผู้เรียนรู้หรือตัวบุคลากรเอง จำเป็นที่จะต้องเข้าใจถึงจุดประสงค์หรือเป้าหมายสำคัญในการศึกษาดูงาน มีความใส่ใจ กระตุ้นทุกคนเกิดความรู้สึกร่วมในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมศึกษาดูงาน และเกิดความเชื่อมั่น มุ่งมั่น มุ่งหวังเดียวกัน เพื่อให้การศึกษาดูงานเกิดประโยชน์หรือสัมฤทธิ์ผล สร้างความพึงพอใจให้แก่ตัวบุคลากรเอง สร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้เกิดผลดียิ่งขึ้น

เอกสารประกอบการจัดทำแผนการฝึกอบรมเกษตรกร

โครงการฝึกอบรม

หลักสูตร “การขับเคลื่อนภาคการเกษตร ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
และเกษตรทฤษฎีใหม่”

๑. หลักการและเหตุผล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) มีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี และพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๑๐) ทรงมีพระปฐมบรมราชโองการ "เราจะสืบสานรักษาและต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป" โดยแนวทางการพัฒนาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ป้องกันให้รอดพ้นจากวิกฤต และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ บรรเทาปัญหาการว่างงาน ลดปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานภาคการเกษตรกรรมไปสู่ภาคอื่นๆ และสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนในท้องถิ่นให้มีความมั่นคงในการเป็นแหล่งผลิตอาหาร มีทางเลือก มีอาหาร มีอาชีพ มีความอุดมสมบูรณ์ มีความอบอุ่นจากครอบครัว แล้วความสุขตามวิถีชีวิตพอเพียงก็จะเกิดขึ้นกับชุมชน ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เป็นทางรอดของเกษตรกรไทย เพื่อมุ่งสู่ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรม หลักสูตร การขับเคลื่อนภาคการเกษตร ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว ให้เข้าใจแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ น้อมนำไปสู่การปฏิบัติ และร่วมกันขับเคลื่อนภาคการเกษตรอย่างยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม โดยจะเป็นการช่วยให้เกษตรกรสามารถเลี้ยงตนเองและสร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่

๒.๒ เพื่อฟื้นฟูภาคการเกษตร ภายหลังการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โดยมุ่งเน้นเกษตรกรที่มีความตั้งใจเอาใจใส่อย่างจริงจัง ต่อยอด เพิ่มรายได้

๓. เนื้อหาวิชาการฝึกอบรม โดยแบ่งออกเป็น ๔ ช่วงกิจกรรม ดังนี้

ช่วงที่ ๑ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาเกษตรทฤษฎีใหม่ (๒ วันๆ ละ ๖ ชั่วโมง)

วัตถุประสงค์

- ๓.๑.๑ องค์ความรู้และการขับเคลื่อนการพัฒนาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ๓.๑.๒ รูปธรรมของการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาการเกษตร
- ๓.๑.๓ แนวคิด หลักการ และรูปแบบของเกษตรทฤษฎีใหม่ : การบริหารจัดการน้ำ
- ๓.๑.๔ หลักพื้นฐานและความสัมพันธ์ของการวางแผนการผลิต และการตลาด

ช่วงที่ ๒ การวิเคราะห์พื้นที่ และวางแผนการผลิต (๑ วัน)

วัตถุประสงค์

- ๓.๒.๑ ยุทธศาสตร์และกระบวนการวางแผนการดำเนินการเกษตรทฤษฎีใหม่
- ๓.๒.๒ ทฤษฎีใหม่แบบครบวงจร : จากการผลิตสู่การตลาด (ทฤษฎีใหม่ : การจัดการตลาดเพื่อชุมชน)

ช่วงที่ ๓ การรวมกลุ่ม (๑ วัน)

วัตถุประสงค์

- ๓.๓.๑ การประชุมกลุ่ม : การบูรณาการเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรทฤษฎีใหม่
- ๓.๓.๒ การประชุมกลุ่ม : การบริหารจัดการเครือข่าย และการขยายผลเกษตรทฤษฎีใหม่

ช่วงที่ ๔ เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (ศึกษาดูงาน ๑ วัน)

วัตถุประสงค์

๔. วิธีการฝึกอบรม

๔.๑ การบรรยายโดยการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม (Participatory Lecture) เป็นผู้สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับที่มา แนวคิด หลักการ กระบวนการ วิธีการ และการนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติ

๔.๒ การศึกษาดูงาน (Site Visit) เพื่อเสริมสร้างความรู้ และประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

๔.๓ การฝึกปฏิบัติ (Workshop) เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้

๕. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

.....

๖. จำนวน/ผู้เข้ารับการฝึกอบรม

รวมทั้งสิ้น คน

๗. ระยะเวลา

ระหว่างวันที่

๘. สถานที่

ณ

๙. งบประมาณ

.....

๑๐. วิทยากร

.....

๑๑. ผลผลิต

มีผู้ผ่านการฝึกอบรม หลักสูตร การขับเคลื่อนภาคการเกษตร ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเกษตรทฤษฎีใหม่ จำนวน คน หรือคิดเป็น ร้อยละ ของกลุ่มเป้าหมายในหลักสูตร

๑๒. ผลลัพธ์

ผู้ผ่านการฝึกอบรมไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

..... (ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด)

๑๓. ปรีกษาและผู้รับผิดชอบโครงการ

.....

.....

แผนการฝึกอบรมเกษตรกร
โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

เขียนที่

ลงวันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อศูนย์.....สถานที่ตั้ง เลขที่.....

หมู่ที่.....ชื่อหมู่บ้าน.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....

ชื่อผู้รับผิดชอบศูนย์ นาย/นาง/นางสาว.....

จำนวนเกษตรกรเป้าหมายที่สามารถรองรับได้ในแต่ละรุ่น.....คน

ช่วงเวลาที่เปิดฝึกอบรม

รุ่นที่ ๑ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๒ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๓ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๔ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๕ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๖ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๗ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๘ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

รุ่นที่ ๙ ระหว่างวันที่.....เดือน..... พ.ศ. ถึงวันที่.....เดือน..... พ.ศ.

หมายเหตุ : จำนวนผู้เข้าร่วมอบรม ไม่เกิน ๑๕๐ คน/รุ่น

ตารางการฝึกอบรม

วันที่	ภาคเช้า		ภาคบ่าย/ค่ำ	
	เวลา	วิชา/กิจกรรม	เวลา	วิชา/กิจกรรม
วันแรก	๘.๐๐-๙.๐๐		๑๓.๐๐-๑๔.๐๐	
	๙.๐๐- ๑๐.๐๐		๑๔.๐๐-๑๕.๐๐	
	๑๐.๐๐- ๑๑.๐๐		๑๕.๐๐- ๑๖.๐๐	
	๑๑.๐๐- ๑๒.๐๐			
				
วันที่สอง				
วันที่สาม				
วันที่สี่				

ประมาณการงบประมาณที่ใช้ในการฝึกอบรมเกษตรกร

รายการ	งบประมาณ (บาท)
๑. ค่าพาหนะเดินทางของเกษตรกร คนละ บาท อบรมจำนวน.....รุ่น ๆ ละ.....คน รวมจำนวนคน เป็นเงิน บาท	
๒. ค่าอาหารและอาหารว่าง อบรมจำนวน.....รุ่น ๆ ละ.....คน รวมจำนวนคน จำนวนวัน อบรม.....วัน เป็นเงิน บาท	
๓. ค่าที่พัก อบรมจำนวน.....รุ่น ๆ ละ.....คน รวมจำนวนคน จำนวน วันที่พัก.....วัน เป็นเงิน บาท	
๔. ค่าวัสดุเครื่องเขียน อบรมจำนวน.....รุ่น ๆ ละ.....คน รวมจำนวนคน เป็นเงิน บาท	
๕. ค่าตอบแทนวิทยากร จำนวนวิทยากรตลอดหลักสูตร.....คน จำนวน รุ่น เป็นเงิน บาท	
๖. ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ๖.๑..... ๖.๒.....	
รวมงบประมาณ (.....)	

เป็นเงินทั้งสิ้น.....บาท (.....)

 ลงชื่อ.....ผู้เสนอแผนการฝึกอบรม
 (.....)

 ลงชื่อ.....ผู้เห็นชอบแผนการฝึกอบรม
 (.....)

แนวทางการเบิกเงิน

โครงการ ๑ ตำบล ๑ กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

ที่	รายการ	Check List
๑.	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เปิดบัญชีเงินฝาก ธนาคารจำนวนหนึ่งบัญชี กับธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ชื่อบัญชี “สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด...(โครงการเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหา COVID-๑๙)”	✓
๒.	ส่งข้อมูลชื่อ และเลขที่บัญชีเงินฝากธนาคารตามข้อ ๑ ให้สำนักงานคลังจังหวัด จัดทำข้อมูลหลักผู้ขาย	✓
๓.	ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒	✓
๔.	ให้เบิกเงินจากบัญชีเงินฝากตามข้อ ๑. ได้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระหรือใกล้จะถึงกำหนดชำระ และเบิกเงินตามโครงการที่ได้รับอนุมัติ ภายในวงเงินที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จัดสรรให้	✓
๕.	การเบิกเงิน ให้ดำเนินการในระบบ GFMS	✓
๖.	จัดทำทะเบียนคุมรายการขอเบิกเงิน	✓
๗.	บันทึกขอเบิกเงินผ่านระบบ GFMS Web Online	✓
๘.	เกษตรและสหกรณ์จังหวัด อนุมัติเอกสารเพื่อส่งจ่าย	✓
๙.	สำนักงานคลังจังหวัดอนุมัติรายการขอเบิกเงิน	✓
๑๐.	จ่ายเงินให้กับผู้มีสิทธิรับเงิน	✓

การเบิกจ่ายเงินกิจกรรมฝึกอบรม

คำนิยามการฝึกอบรม

การฝึกอบรม หมายถึง การอบรม การประชุมทางวิชาการ หรือเชิงปฏิบัติการ การสัมมนาทางวิชาการ หรือเชิงปฏิบัติการ การบรรยายพิเศษ การฝึกศึกษา การดูงาน การฝึกงาน หรือที่เรียกชื่อ อย่างอื่นทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ โดยมีโครงการหรือหลักสูตรและช่วงเวลาจัดที่แน่นอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลหรือเพิ่มประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน โดยไม่มีการรับปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่าย ในการฝึกอบรม การจัดงานและการประชุมระหว่างประเทศ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๔

การฝึกอบรมบุคคลภายนอก หมายถึง การฝึกอบรมที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกินกึ่งหนึ่งมิใช่ บุคลากรภาครัฐ (ประชาชนทั่วไป กลุ่ม/องค์กร นักเรียน นักศึกษา)

ผู้เข้ารับการฝึกอบรม หมายถึง บุคลากรของรัฐหรือบุคคลซึ่งไม่ใช่บุคคลของรัฐที่เข้ารับการฝึกอบรม

หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม

- ๑) โครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรมที่ส่วนราชการจัดหรือจัดร่วมกับหน่วยงานอื่น ต้องได้รับอนุมัติจากหัวหน้าส่วนราชการ
- ๒) ต้องพิจารณาอนุมัติเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ตามจำนวนที่สมควร และให้พิจารณาถึงงบประมาณด้วย
- ๓) การฝึกอบรมบุคคลภายนอก ให้จัดได้เฉพาะการฝึกอบรมในประเทศเท่านั้น
- ๔) การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบหรือก ำหนดไว้ แล้วแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้ ให้หัวหน้าส่วนราชการขอท ำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

บุคคลผู้มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายใน การฝึกอบรม การจัดงานและการประชุมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๑๐ กำหนดว่าบุคคล ที่จะเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมตามระเบียบนี้ ได้แก่

๑. ประธานในพิธีเปิดหรือพิธีปิดการฝึกอบรม แขกผู้มีเกียรติ และผู้ติดตาม
๒. เจ้าหน้าที่
๓. วิทยากร
๔. ผู้เข้ารับการฝึกอบรม
๕. ผู้สังเกตการณ์

ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เบิกได้เท่าที่จ่ายจริง ตามความจำเป็น เหมาะสมและประหยัด ไม่เกิน ระเบียบกำหนด และงบประมาณที่ได้รับจัดสรร

รายการ	แนวทางปฏิบัติ	CheckList						
๒.๒ ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม	๑) หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๒๔ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖	✓						
	๒) อัตราค่าอาหารว่าง/เครื่องดื่ม	✓						
	๓) <table border="1"><tr><td>สถานที่ราชการ</td><td>สถานที่เอกชน</td></tr><tr><td>(บาท/มื้อ/คน)</td><td>(บาท/มื้อ/คน)</td></tr><tr><td>ไม่เกินคนละ ๓๕</td><td>ไม่เกินคนละ ๕๐</td></tr></table>	สถานที่ราชการ	สถานที่เอกชน	(บาท/มื้อ/คน)	(บาท/มื้อ/คน)	ไม่เกินคนละ ๓๕	ไม่เกินคนละ ๕๐	
	สถานที่ราชการ	สถานที่เอกชน						
	(บาท/มื้อ/คน)	(บาท/มื้อ/คน)						
ไม่เกินคนละ ๓๕	ไม่เกินคนละ ๕๐							
หลักฐานการจ่าย								
๓.๑ ตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกเงิน จากคลัง การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำเงินส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๖ และข้อ ๔๘		✓						
๓.๒ ใบเสร็จรับเงิน หรือใบรับรองการจ่ายเงิน (บก. ๑๑๑)		✓						
๓.๓ ใบลงทะเบียนผู้เข้ารับการอบรม		✓						
๒.๓ ค่าพาหนะ	๑) เบิกตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการ ฝึกอบรม การจัดงาน และการประชุมระหว่างประเทศ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๑๗ (๑) กรณีใช้ยานพาหนะของส่วนราชการผู้จัดการฝึกอบรม หรือยืมจาก ส่วนราชการอื่น ให้เบิกค่าน้ำมันเชื้อเพลิงตามจ่ายจริง (๒) กรณีใช้ ยานพาหนะประจำ ทางหรือเช่าเหมายานพาหนะ ให้ จั ด ย า น พ า ห น ะ โ ด ย อ นุ โ ล ม ตามสิ ทธิข้ำ ร าช ก ร ตาม พระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ โดยให้เบิก เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นและประหยัด กรณีเป็นการฝึกอบรมบุคคลภายนอก ให้จัดยานพาหนะตาม ตามสิทธิข้าราชการ ตำแหน่ง ประเภททั่วไประดับปฏิบัติงาน ** ไม่สามารถเบิกค่าโดยสารเครื่องบินได้ ทั้งนี้ ให้เบิกจ่ายค่าพาหนะได้เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น เหมาะสม และประหยัด ๓) หลักฐานการจ่าย ๓.๑ แบบเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ (แบบ ๘๗๐๘) ๓.๒ ใบรับรองการจ่ายเงิน (บก. ๑๑๑)	✓ 						

